

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Сумський фаховий коледж
Національного фахового коледжу харчових технологій»

ВВЕДЕНО В ДІЮ

наказом директора

Відокремленого структурного підрозділу
«Сумський фаховий коледж Національного
фахового коледжу харчових технологій»

09.11.2026 року №

Олександр ЗІГУНОВ



**ПОЛІТИКА
ЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У
ВІДОКРЕМЛЕНОМУ СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ
«СУМСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ»
(нова редакція)**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Педагогічною радою Відокремленого
структурного підрозділу «Сумський
фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»

05.11.2026 Протокол № 3

ПОГОДЖЕНО

Студентською радою Відокремленого
структурного підрозділу «Сумський
фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»

_____.2026 Протокол № ____

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Політика етичного використання штучного інтелекту (далі – Політика) у Відокремленому структурному підрозділі «Сумський фаховий коледж Національного університету харчових технологій» (далі – ВСП «СФК НУХТ» / Коледж) встановлює чіткі принципи відповідального, етичного, безпечного та прозорого застосування технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітньому процесі, науковій, навчально-методичній та адміністративній діяльності. .

1.2. Нормативно-правовою основою розробки та реалізації цієї Політики є:

- Закон України «Про академічну доброчесність» № 4742-IX;
- Закон України «Про фахову передвищу освіту» № 2745-VIII;
- Закон України «Про освіту» № 2145-VIII;
- Закон України «Про захист персональних даних» № 2297-VI;
- Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-IX;
- Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» № 2163-VIII;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.10.2025 р. № 1335 «Про затвердження Порядку формування та ведення відкритого переліку забороненого до використання програмного забезпечення та комунікаційного (мережевого) обладнання»;
- Регламент (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року (Акт про штучний інтелект / EU AI Act);
- Рекомендації Міністерства освіти і науки України та Міністерства цифрової трансформації України «Штучний інтелект у закладах вищої та фахової передвищої освіти» (2025 р.);
- Загальноприйнята таксономія OAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy, 2025 р.);
- Внутрішні локальні нормативні акти ВСП «СФК НУХТ» (Положення про організацію освітнього процесу, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти, Кодекс академічної етики).

1.3. При впровадженні інструментів та моделей ШІ **СУВОРО ЗАБОРОНЕНО** використовувати програмні засоби, сервіси та цифрові платформи, що походять з держави-агресора, зареєстровані на її території або перебувають під контролем кінцевих бенефіціарів країни-агресора та країн, що забезпечують її підтримку.

1.4. Застосування інструментів ШІ у Коледжі має відповідати принципам верховенства права, академічної доброчесності, поваги до прав людини, прозорості, безпеки даних та людського контролю. ШІ розглядається виключно як допоміжний інструмент, що доповнює, розширює та підсилює людський потенціал і педагогічну взаємодію, але ніколи не замінює критичне мислення здобувача освіти або професійне судження педагогічного працівника. .

2. ГЛОСАРІЙ, СКОРОЧЕННЯ ТА АБРЕВІАТУРИ

У цьому документі терміни вжито в такому значенні:

Штучний інтелект (ШІ) / Artificial Intelligence (AI) — комп'ютерна система або технологія, здатна виконувати завдання, що зазвичай вимагають людського інтелекту, зокрема розпізнавання образів, аналіз даних, прийняття логічних рішень, розуміння природної мови та самонавчання.

Генеративний штучний інтелект (ГШІ) / Generative AI (GenAI) — клас систем ШІ, які на основі вхідних запитів (промптів) та навчальних даних здатні створювати новий унікальний контент: текст, зображення, аудіо, відео, програмний код, 3D-моделі тощо.

Галюцинація ШІ — явище, за якого система ШІ генерує правдоподібну, але недостовірну, вигадану або викривлену інформацію (у тому числі неіснуючі джерела, посилання, цитати чи факти), яка не має підтвердження у реальних даних.

Декларація використання генеративного штучного інтелекту (декларація OAIDeT) — стандартизована письмова заява автора академічного або кваліфікаційного твору про те, які саме завдання під час підготовки роботи було делеговано інструментам ГШІ, із зазначенням назви та версії сервісу, переліку делегованих завдань і підтвердженням повної особистої відповідальності автора за кінцевий результат.

Делегування завдань штучному інтелекту — свідоме передання автором окремих допоміжних операцій (пошук джерел, чернетковий переклад, редагування стилю, первинна систематизація даних, генерація ідей) інструменту ГШІ під повним людським наглядом і контролем.

Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом — оприлюднення або подання до оцінювання текстів, зображень, графіків, розрахунків, програмного коду чи інших результатів, повністю або частково створених ГШІ, як результатів власної академічної чи навчальної діяльності, якщо цей факт не задекларовано в роботі чи супровідних матеріалах.

Заборонене до використання програмне забезпечення — програмний продукт, хмарний сервіс чи мережеве обладнання, включене до відкритого переліку Держспецзв'язку України на підставі Постанови КМУ № 1335 та рішень про застосування санкцій, а також будь-які цифрові сервіси, розроблені або контрольовані суб'єктами держави-агресора.

Пояснюваний ШІ (Explainable AI, XAI) — підхід до розробки та застосування ШІ, що забезпечує зрозумілість та прозорість алгоритмів ухвалення рішень для користувачів.

Промпт (Prompt) — чітко сформульована текстова або мультимедійна інструкція, запит чи завдання, що подається на вхід системи ШІ для генерації відповіді.

Цифрова грамотність - це сукупність знань, навичок та ставлень, необхідних для безпечного та ефективного використання цифрових ресурсів.

Цифрова бідність - це обмежений доступ або повна відсутність можливості користуватися цифровими технологіями, що ускладнює навчання, роботу та соціальну взаємодію.

Чат-бот – автоматизована програма, яка взаємодіє з користувачами через текстові або голосові повідомлення, імітуючи спілкування з людиною.

3. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

3.1 Метою Політики є створення у ВСП «СФК НУХТ» безпечного, прозорого, інноваційного та етичного цифрового освітнього середовища, яке регламентує межі використання ІІІ у навчальній, практичній, науковій та адміністративній діяльності відповідно до вимог чинного законодавства України та високих стандартів академічної доброчесності.

3.2 Основні завдання Політики:

- Впровадження інноваційних інструментів ІІІ для адаптації навчального матеріалу, персоналізації освітньої траєкторії здобувачів та підтримки викладачів.
- Забезпечення академічної доброчесності шляхом встановлення обов'язкового декларування фактів застосування ІІІ та запобігання недоброчесному викладенню згенерованого контенту як результатів власної праці.
- Захист персональних даних, службової та конфіденційної інформації Коледжу від потрапляння у відкриті зовнішні системи ІІІ.
- Розвиток алгоритмічної та цифрової грамотності, критичного мислення та етичної культури серед педагогічних працівників і здобувачів освіти.
- забезпечення обов'язкового людського контролю над будь-якими рішеннями, сформованими за допомогою алгоритмів ІІІ, особливо під час оцінювання знань чи прийняття адміністративних рішень.

4. ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ТА НОРМИ ЕТИЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

4.1. Використання ІІІ в освітній та навчально-методичній діяльності

4.1.1. ПЕДАГОГІЧНІ ПРАЦІВНИКИ (ПП) КОЛЕДЖУ МАЮТЬ ПРАВО інтегрувати етичні інструменти ІІІ у свою освітню діяльність для:

- розробки навчально-методичних матеріалів, ілюстративних ситуаційних завдань, кейсів, симуляцій та варіантів самостійної роботи;
- аналізу успішності здобувачів, виявлення прогалин у засвоєнні матеріалу та формування індивідуальних консультативних рекомендацій;

- адаптації контенту для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами (синтез мовлення, субтитрування, адаптивний переклад тощо);
- перевірки тестових завдань із закритими формами відповідей як допоміжного інструменту.

4.1.2. Категорично ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПЕДАГОГІЧНИМ ПРАЦІВНИКАМ:

- використовувати ІІІ для автоматизованого підсумкового оцінювання знань здобувачів, перевірки курсових, кваліфікаційних чи практичних робіт без особистої експертної перевірки викладачем;
- ухвалювати автоматичні рішення щодо недопуску здобувача до семестрового контролю, атестації чи відрахування на основі даних ІІІ;
- повністю замінювати педагогічну взаємодію, консультації та усне опитування автоматизованими чат-ботами чи штучними асистентами.

4.1.3. ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ МАЮТЬ ПРАВО застосовувати інструменти ГШІ як допоміжний засіб для:

- пояснення складних теоретичних концепцій, систематизації вивченого матеріалу, створення інтелектуальних карт;
- стилістичного й граматичного редагування власноруч написаного тексту, перекладу та підготовки візуальних матеріалів (презентацій, графіків);
- генерації ідей (мозкового штурму) та пошуку напрямів дослідження під час виконання курсових чи лабораторних проектів.

4.1.4. Категорично ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ЗДОБУВАЧАМ ОСВІТИ:

- подавати згенеровані ІІІ тексти, програмний код, розрахунки чи графічні об'єкти як власну виконану роботу без доопрацювання та обов'язкового декларування;
- використовувати ГШІ під час проведення заходів підсумкового контролю, екзаменів, заліків, захистів практик та атестації (якщо інше прямо не дозволено викладачем у силабусі освітнього компонента);
- використовувати ІІІ для вигадкування (фабрикації) результатів експериментів, вимірювань, первинних даних чи посилань.

4.2. Використання ІІІ для підтримки наукової діяльності

4.2.1. Дозволяється використання ІІІ як допоміжного інструменту для пошуку наукових джерел, первинної кластеризації даних, перевірки бібліографічних посилань та форматування публікацій.

4.2.2. ІІІ не може бути вказаний як автор або співавтор наукової статті, тези чи кваліфікаційної роботи. Авторство передбачає персональну відповідальність за точність, обґрунтованість та наукову доброчесність викладених результатів.

4.2.3. Автори зобов'язані перевіряти усі джерела, посилання та факти, надані ШІ, з метою усунення наслідків «галюцинацій ШІ».

4.3. Використання ШІ в адміністративній діяльності Коледжу

4.3.1. Адміністративний персонал Коледжу може застосовувати алгоритми ШІ для автоматизації документообігу, створення проєктів стандартних листів, аналізу статистичних даних, оптимізації розкладу занять та первинної обробки зворотного зв'язку.

4.3.2. ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- завантажувати у відкриті системи ШІ персональні дані здобувачів освіти, працівників чи фінансово-кошторисну документацію Коледжу;
- приймати юридично значущі рішення стосовно працівників (прийняття на роботу, звільнення, преміювання) або здобувачів освіти на основі виключно автоматизованої обробки даних.

4.4. Декларування використання генеративного штучного інтелекту (декларація OAIDeT)

4.4.1. Кожен учасник освітнього процесу, який використовував інструменти ГШІ під час підготовки курсової, кваліфікаційної (дипломної), контрольної, лабораторної чи наукової роботи, зобов'язаний задекларувати цей факт.

4.4.2. Для формування декларації в Коледжі застосовується стандартизована таксономія OAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy). Декларація повинна містити:

- прізвище та ім'я відповідального автора (здобувача);
- назву та конкретну версію використаного інструмента ШІ (наприклад, ChatGPT v4o, Google Gemini 1.5, Claude 3.5 Sonnet);
- чіткий перелік завдань, делегованих ШІ відповідно до таксономії (наприклад: пошук джерел, редагування стилю, генерація коду, підбір графічних ілюстрацій);
- підтвердження того, що відповідальність за остаточний текст і результати повністю несе автор, а інструмент ШІ не є співавтором.

4.4.3. Декларація розміщується у письмових, курсових та кваліфікаційних роботах безпосередньо перед списком використаних джерел в окремому розділі: «Декларація використання генеративного штучного інтелекту (OAIDeT)». У презентаціях та постерах декларація зазначається на останньому слайді/аркуші.

4.4.4. Відсутність декларації за фактичного використання ГШІ розглядається як недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом. Наявність заповненої декларації не є підставою для зниження оцінки, якщо використання ШІ було дозволено викладачем в межах завдання.

4.5. Обмеження щодо окремих програмних продуктів та інструментів ІІІ

4.5.1. У ВСП «СФК НУХТ» суворо заборонено використання програмного забезпечення, хмарних платформ та інструментів ІІІ, що включені до відкритого Переліку забороненого ПЗ Держспецзв'язку України (на виконання Постанови КМУ від 22.10.2025 № 1335).

4.5.2. Незалежно від включення до офіційних списків, у Коледжі заборонено використання будь-яких сервісів ІІІ, розроблених або підконтрольних суб'єктам держави-агресора (зокрема сервісів Yandex Cloud, Yandex SpeechKit, GigaChat, Kandinsky тощо).

4.5.3. Заборонено використовувати робочі облікові записи або корпоративну пошту Коледжу для реєстрації у неперевірених сторонніх ІІІ-сервісах.

5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

5.1. Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, кваліфікується відповідно до Закону України «Про академічну доброчесність» як самостійний (окремий) вид порушення академічної доброчесності (а не як різновид академічного плагіату).

5.2. За приховування використання ІІІ, подання повністю згенерованих робіт під власним іменем, фабрикацію даних або використання забороненого ПЗ учасники освітнього процесу несуть відповідальність відповідно до Кодексу академічної етики та Положення про організацію освітнього процесу ВСП «СФК НУХТ».

5.3. Академічні санкції для здобувачів освіти можуть включати:

- призначення повторного оцінювання (контрольної роботи, екзамену);
- відмову в допуску до захисту або анулювання результатів захисту курсової чи кваліфікаційної (дипломної) роботи;
- повторне проходження відповідного освітнього компонента;
- позбавлення академічної стипендії чи відрахування з Коледжу.

5.4. Гарантії прав учасників освітнього процесу та процедура апеляції:

- до встановлення факту порушення уповноваженим органом (Комісією з питань академічної етики) діє презумпція академічної доброчесності здобувача чи працівника.
- результати програмних засобів виявлення згенерованого контенту мають виключно ймовірнісний, орієнтовний характер і не можуть слугувати єдиною або достатньою підставою для звинувачення особи чи притягнення її до відповідальності.

- у разі виникнення обґрунтованих підозр здобувач має право надати усні та письмові пояснення, продемонструвати історію редагування документа, чернетки, промпти або пройти усну співбесіду з теми роботи для підтвердження володіння матеріалом.
- рішення про притягнення до відповідальності може бути оскаржене здобувачем чи працівником у письмовій формі до Апеляційної комісії / Директора Коледжу протягом 10 робочих днів з дня оголошення рішення.

5.5. Схилення здобувачів чи працівників до недоброчесного використання ІІІ є самостійним порушенням. Особа, стосовно якої чинився тиск, зобов'язана невідкладно повідомити про це Комісію з питань академічної етики.

6. ПІДВИЩЕННЯ ОБІЗНАНОСТІ ТА РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

6.1. Коледж забезпечує систематичне проведення заходів з підвищення цифрової та етичної грамотності учасників освітнього процесу через:

- проведення короткострокових семінарів, вебінарів та майстер-класів з безпечного використання інструментів ІІІ;
- включення модулів з етики штучного інтелекту та правил декларування OAIDeT до програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- надання консультативної допомоги здобувачам освіти щодо оформлення Декларації OAIDeT та критичної перевірки згенерованого контенту.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Ця Політика затверджується Педагогічною радою ВСП «СФК НУХТ», погоджується Студентською радою та вводиться в дію наказом Директора Коледжу.

7.2. Зміни та доповнення до Політики вносяться в порядку, аналогічному її затвердженню, у разі оновлення законодавства України (зокрема введення в дію в повному обсязі Закону України «Про академічну доброчесність»), оновлення Переліку забороненого ПЗ або розвитку нових технологій ІІІ.

7.3. Усі відносини, що стосуються використання ІІІ та не врегульовані цією Політикою, регламентуються чинним законодавством України та локальними актами ВСП «СФК НУХТ».

ДОДАТОК А. ПЕРЕЛІК СЕРВІСІВ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬ ІНСТРУМЕНТИ ШІ

Інструмент	Загальна характеристика	Обмеження щодо доступу
Генерація тексту		
ChatGPT	Генеративний чат-бот від OpenAI, що може вести діалог, відповідати на запитання, писати історії, програмний код, виконувати функції віртуального репетитора. Підтримує пошук в мережі Інтернет.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
Google Gemini	Моделі штучного інтелекту для генерації тексту та контенту від Google, що підтримує інтеграцію з іншими інструментами Google для підвищення продуктивності, може допомогти в автоматизації роботи з текстом, надаючи відповіді на запитання та пропозиції. для вдосконалення контенту. Підтримує перевірку тексту на наявність джерел в мережі Інтернет.	Потрібна реєстрація та обмеження доступу.
Microsoft Copilot	Інтеграція ШІ в продукти Microsoft 365, що допомагає користувачам створювати тексти, документи, електронні таблиці та презентації.	Обмежено ліцензією на продукт Microsoft 365.
Claude	Генеративний чат-бот від Anthropic, здатний вирішувати текстові завдання та вести діалог. Claude може відповідати на запитання, писати тексти, генерувати контент, аналізувати дані.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
Наукова діяльність		
Petal AI	Платформа аналізу документів на базі штучного інтелекту, що дозволяє користувачам шукати, упорядковувати та отримувати відповіді зі своїх документів. Інструмент забезпечує глибокий аналіз текстів, витягуючи ключові дані, порівнюючи інформацію та створюючи порівняльні таблиці для аналізу літературних джерел.	Ліміт на кількість запитів безкоштовно.
Paperguide AI	Інструмент штучного інтелекту, призначений для допомоги в академічному дослідженні та написанні наукових робіт. PaperGuide AI дозволяє користувачам шукати релевантні наукові статті, аналізувати їх зміст, отримувати	Обмеження на кількість сторінок безкоштовно.

	короткі резюме та рекомендації щодо досліджень. Підтримує екстракцію даних з PDF, інтерактивне спілкування з контентом.	
Scopus AI	Дослідницький інструмент, який аналізує рецензовані наукові публікації з бази Scopus для спрощення розуміння академічного контенту. Він генерує резюме статей, визначає ключові теми та допомагає дослідникам швидко знаходити релевантні джерела.	Доступ за підпискою фахового коледжу чи бібліотеки.
Perplexity AI	Пошукова система ШІ, що генерує відповіді на запитання із зазначенням джерел.	Обмеження по запитах в безкоштовній версії.
Редагування тексту		
Scribbr	Інструменти для вчитки, редагування тексту, перевірки на плагіат, генерація бібліографічних посилань.	Безкоштовні інструменти обмежені функціоналом.
Grammarly	Сервіс для перевірки правопису, граматики, стилю та узгодженості тексту. Перевірка на плагіат та патерни ГШІ.	Потрібна реєстрація для повноцінного використання.
Пошукові системи		
Bing	Чат-бот штучного інтелекту в Bing, що працює на основі моделі GPT-4. Дозволяє користувачам отримувати розгорнуті відповіді на запити, генерувати текстовий контент, виконувати переклади, шукати інформацію в інтернеті та створювати зображення. Інструмент інтегрований у пошукову систему Bing.	Безкоштовне використання.
Створення презентацій		
Gamma	ШІ для створення презентацій. На основі введених даних дозволяє автоматичне створення макетів слайдів, підбору зображень та графіків.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
Napkin AI	Інструмент штучного інтелекту, призначений для перетворення текстових описів на візуальні схеми.	

Генерація фото		
Microsoft Designer	ШІ для створення графічних зображень на основі текстових запитів.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
DALL-E	Генерація зображень за допомогою штучного інтелекту від OpenAI, що розуміє текстові запити.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
Imagen 3	Генерація зображень за допомогою штучного інтелекту від Google, що розуміє текстові запити.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
Leonardo AI	Генератор зображень для цифрових художників з можливістю налаштування стилю.	Ліміт на кількість запитів для безкоштовного доступу.
Генерація відео та анімацій		
RunwayML	Платформа для створення та редагування відео за допомогою ШІ на основі текстових описів та за зразком зображення.	Ліміт на безкоштовне використання, водяні знаки.
KlingAI		Ліміт на безкоштовне використання, водяні знаки.
Hedra	Платформа для анімації обличчя з фото та синтезу мови.	Обмеження за кількістю відео в безкоштовній версії.
Elai IO	Платформа для анімації обличчя та синтезу мови.	Обмеження за кількістю відео в безкоштовній версії.

Робота з аудіо		
ElevenLabs	Інструмент для синтезу мовлення з підтримкою різних мов та стилів голосу.	Ліміт на кількість хвилин аудіо в безкоштовній версії на місяць.
TTSMaker	Інструмент для синтезу мовлення з підтримкою різних мов та стилів голосу.	Ліміт — 20,000 символів на тиждень.
Suno	Платформа для створення музики з генеративним штучним інтелектом, призначена для створення реалістичних пісень, які поєднують вокал та інструменти або є суто інструментальними.	Потрібна підписка для повноцінного доступу.
Створення 3D моделей		
Tripo3D AI	Генерація 3D моделей на основі описів, автоматичне конвертування файлів.	Ліміт на кількість моделей у безкоштовній версії.

Представлений перелік сервісів не є вичерпним, оскільки кожен навчально-науковий підрозділ фахового коледжу може пропонувати додаткові ШІ-сервіси, що відповідають специфічним потребам та забезпечують підтримку з урахуванням обмежень вибірок та актуальності даних у їхньому використанні в освітньому процесі.